בעזהשי"ת

פרשת שלח

ומה הארץ השמנה הוא אם רזה היש בה עץ אם אין והתחזקתם ולקחתם מפרי הארץ וגו' (במדבר יג, כ).

ויש לומר בהקדם דברי הגמרא (סנהדרין מז:) האורג בגד למת אביי אמר אסור ורבא אמר מותר, אביי אמר אסור הזמנה מילתא היא ורבא אמר מותר הזמנה לאו מילתא היא, מאי טעמא דאביי גמר (במדבר כ, א) שם (דברים כא, ד) שם מעגלה ערופה, מה עגלה ערופה בהזמנה מיתסרא (דקי"ל ירידתה לנחל איתן היא אוסרתה) האי נמי בהזמנה מיתסרא, ורבא גמר (דברים יב, ב) שם שם מעבודת כוכבים, מה עבודת כוכבים בהזמנה לא מיתסרא (להדיוט, רש"י) אף הכא נמי בהזמנה לא מיתסרא, ורבא מאי טעמא לא גמר מעגלה ערופה, אמר לך, משמשין ממשמשין גמרינן, לאפוקי עגלה ערופה דהיא גופה קדושה, וקיימא לן הלכתא כרבא דלאו מילתא היא, אמנם כתב בנמוקי יוסף (הביאו הרמ"א או"ח סי' מב ס"ג) קלף המעובד לשם תפילין אסור לכתוב עליו דבר חול, דהזמנה כהאי גוונא לגוף הקדושה לכו"ע הוי מילתא. עיי"ש.

והנה **בייטב לב** (בפרשתן ד"ה שלח לך), מפרש על פי זה הפסוק (בראשית מה, כז) **וירא את העגלות אשר שלח יוסף**, ואיתא במדרש (ב"ר צד, ג) וברש"י, סימן מסר להם יוסף, כשפירש ממנו עסק בפרשת עגלה ערופה. והכוונה בזה דמעגלה ערופה ילפינן דהזמנה לגוף הקדושה מילתא היא, ובזה הודיע תכלית ירידתו של יוסף למצרים הוא להזמין הקדושה, שיקנה המקום ההוא בחינת קדושה, למען יוכלו יעקב ובניו לשהות שמה ולא יאכלו לחם טמא בגוים, ויוכלו ישראל להתקיים עד זמן הגאולה.

ובזה מפרש מה היה כוונת משה שהוטב בעיניו לשלוח מרגלים, היינו כדי יעשו הזמנה לקדושה טרם יבואו ישראל להארץ, כי ארץ ישראל מקודשת מכל הארצות (כלים פ"א מ"ו). וזהו שאמר לו הקב"ה **שלח לך אנשים** ופירש"י 'לדעתך', דהיינו שכוונתו נכונה בשביל הזמנה לקדושה, ולא תסבור שאינו מועיל הזמנה, לזה אמר אשר אני נותן לבני ישראל, שהיא מקודשת ומוחזקת לנו מאבותינו, לכן מועיל הזמנה, עכדה"ק.

ונראה להוסיף על דרך זה לבאר הכוונה באמרו **שלח לך 'לדעתך'**, והוא כמו שמצינו שהוסיף משה יום אחד 'מדעתו' במתן תורה, ונתכוון בזה שישראל יעשו הזמנה והכנה לקבל עליהם קדושת התורה, כן אמר לו הקב"ה שלח לך 'לדעתך', דהיינו באותו כוונה כמו במתן תורה, שהמרגלים יעשו הכנה והזמנה להקדושה של קדושת ארץ ישראל. עוד יש להוסיף בזה, דאיתא בספה"ק דאמנם שכר מצוה בהאי עלמא ליכא, אבל על הכנה למצוה יש שכר בעולם הזה, וזהו שאמר לו הקב"ה **שלח 'לך' לדעתך**, דהיינו לטובתכם ולהנאתכם, שעל ידי שיעשו הכנה לקדושת ארץ ישראל יקבלו שכר בעולם הזה.

והנה איתא **בקדושת יום טוב** (פר' בראשית) לפרש דברי המדרש (זוה"ק תרומה, ח"א קעז.): **תדשא הארץ דשא עשב מזריע זרע**, הדא היא דכתיב **ועניתם את נפשותיכם**. ומפרש דאיתא דהארץ חטאה כאשר אמר לה הקב"ה להוציא **עץ פרי** שטעם עצו ופריו שווה, והארץ הוציאה **עץ עושה פרי**, שטעם העץ אינו כטעם הפרי. אך הרמז בזה, שרצה הקב"ה שייחשב ההכנה למצוה כמו המצוה ממש, כמו גבי עץ שתכליתו להיות עושה פירות, וגוף העץ היא הכנה על הפירות, על כן צוה שיהא טעם העץ כטעם הפרי. ולזה אמר המדרש **ועניתם את נפשותיכם בתשעה לחודש**, כי מבואר בגמרא (ברכות ח:) דתשעה לחודש שאוכלים בו נחשב כמו עינוי, שכל האוכל ושותה בתשיעי מעלה עליו הכתוב כאילו התענה תשיעי ועשירי, והטעם ג"כ כאמור שכיון שאוכל כדי שיוכל להתענות למחר הוי ליה הכנה למצוה ונחשב כמו המצוה עצמה. עכ"ד הנחמדים.

ובזה אפשר לפרש כוונת הפסוק **היש בה 'עץ' אם אין והתחזקתם ולקחתם 'מפרי' הארץ**, כי משה רצה לרמז להם טעם שליחותן, דהיינו שיראו ויתבוננו בדעת הקב"ה שצוה שהעץ יהי' לו טעם פריו, כי גדולה ההכנה והזמנה כהדבר עצמו, ולשם כך נשלחו המרגלים שיזמינו ויתקנו את הארץ ולעשות הכנה דקדושה לביאת בני ישראל שמה, לזה אמר **ולקחתם מפרי הארץ**, שיקחו מוסר ממה שצוה הקב"ה שיהי' טעם ופריו שווה, והיינו שההכנה יהי' כהדבר בעצמו, וגם הם ילכו בכוונה זו לעשות הכנה והזמנה להקדושה, ואם ילכו בכוונה זו אז יצליחו בשליחותן.

ולפי דברינו יובן שפיר מה שאומרים בסדר קידושין 'הרי את מקודשת לי וכו' כדת משה וישראל', שפירושו הרי את מזומנת לי לכל עת בקדושה כדת משה וישראל, וכמו שעשה משה עם ישראל במתן תורה, דהיינו שעושה הכנה למצוה.

ובזה אפשר לומר הפירוש (משלי יח, כב) **מצא אשה מצא טוב ויפק רצון מה'**, דרומז להכנה למצוה, כי 'טוב' עולה במספרו י"ז, כמנין 'הכנה' במספר קטן. דהנה ידוע דברי **המהרש"א** על הגמרא (עירובין יג:) נמנו וגמרו דטוב לו לאדם שלא נברא משנברא, ומבאר דנמנו וגמרו היינו שספרו ומנו את המצוות כנגד הלאוין שבתורה, ומצאו שהלאוין מרובין מהעשין, והאדם קרוב להפסד יותר משכר, על כן טוב לו שלא נברא משנברא, עכ"ד. אמנם האדם שעושה הכנה למצוה, והכנה נחשב כמו המצוה, אזי לפי חשבון זה העשין מרובין, ונוח לו שנברא. וזהו **מצא אשה מצא טו"ב** דהיינו שהאשה היא הכנה והזמנה לקדושה ולתורה, על כן **ויפק רצון מה'**, כי בזה נעשה רצונו בבריאת העולם ונוח לו שנברא, אבל **ומוצא אני את האשה** שאינו הגונה ואינו מוכן להיות מוזמן ומקודש לעבודת הבורא, אזי הוא **מר ממות**, ונוח לו שלא נברא.

❖ ❖ ❖

והיה באכלכם מלחם הארץ תרימו תרומה לה' (במדבר טו, יט)

איתא במדרש (במדבר רבה יז, ב) הה"ד (קהלת ט, ז) **לך אכול בשמחה לחמך כי כבר רצה אלקים את מעשיך**.

ונראה לבאר, דאיתא בספר **בינה לעתים** שאם יש לאדם שמחה אחר שעשה המצוה, זהו סימן שכוונתו היתה לשמים בעשיית המצוה, ובזה מפרש הפסוק (תהלים סח, ד) **וצדיקים ישמחו יעלצו לפני אלקים וישישו בשמחה**, דאם כוונתו היתה **לפני אלקים**, דהיינו לשם שמים, אז **וישישו בשמחה**, יש להם שמחה אחר המצוה גם כן.

ויש לומר דענין זה נרמז בפסוק **והיה באכלכם מלחם הארץ**, **והיה** הוא לשון שמחה, ורומז דכאשר יהיה לכם שמחה **באכלכם מלחם הארץ**, הרי זה סימן **שתרימו תרומה לה'**, כלומר שהתרומה שנתנו היה לשם שמים, ומכך נמשך השמחה לאחריה. ומובן היטב מה שמביא המדרש על זה **לך אכול בשמחה לחמך**, שיימשך לך שמחה באכילת הלחם, **כי כבר רצה אלקים את מעשיך**, כלומר שמעשיו היו לשם שמים ונתקבלו ברצון לפני ה'.